

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 11 ΙΟΥΝΙΟΥ 2018 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)**

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτωνος Πολιτεία 519c-520a

Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴ ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπουν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

Τὸ ποῖον δὴ;

Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μὴδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι. Ἐπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χειρὸν ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον;

Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἔν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλη τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελίας ἣν ἂν ἕκαστοι τὸ κοινὸν δυνατοὶ ὦσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῆ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως.

Ἀληθῆ, ἔφη· ἐπελαθόμην γάρ.

Σκέψαι τοίνυν, εἶπον, ὦ Γλαῦκων, ὅτι οὐδ' ἀδικήσομεν τοὺς παρ' ἡμῖν φιλοσόφους γιγνομένους, ἀλλὰ δίκαια πρὸς αὐτούς ἐροῦμεν προσαναγκάζοντες τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖσθαι τε καὶ φυλάττειν.

A. Από το παραπάνω κείμενο να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του χωρίου: «Ἡμέτερον δὴ ἔργον [...] ὄν ἄμεινον;».

Μονάδες 10

B1. Ο Πλάτων, για να παρουσιάσει το αγαθό και την πορεία προς την κατάκτησή του, χρησιμοποιεί, μεταξύ άλλων, τις παρακάτω φράσεις: α) «ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον», β) «ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν» και γ) «ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν». Να αναλύσετε το νόημα αυτών των φράσεων στο κείμενο του Πλάτωνα.

Μονάδες 15

B2. Αφού διαβάσετε το χωρίο «Ἐπελάθου [...] τῆς πόλεως», να απαντήσετε με βάση αυτό στα δύο επόμενα ερωτήματα:

α. Ποιος είναι ο σκοπός του νόμου; (μονάδες 3)

β. Με ποιους τρόπους προσπαθεί να τον επιτύχει; (μονάδες 12)

Μονάδες 15

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στον αριθμό καθεμιάς από τις προτάσεις της στήλης Α, τη σωστή λέξη ή πρόταση της στήλης Β:

Στήλη Α

Στήλη Β

1. Δικαιοσύνη είναι η εντιμότητα στις συναλλαγές σύμφωνα με τον	Γλαύκωνα.
	Θρασύμαχο.
	Κέφαλο.
2. Ο δεύτερος κύκλος εκπαίδευσης των φυλάκων δεν περιλαμβάνει	τη στερεομετρία.
	την αρμονική.
	τον χορό.
3. Το πρώτο ταξίδι του Πλάτωνα στις Συρακούσες είχε δραματικές εξελίξεις, γιατί	γνώρισε τον Πυθαγορισμό.
	εκδιώχθηκε κακήν κακώς από το νησί.
	ενεπλάκη στην εμφύλια διαμάχη Δίωνα-Διονυσίου.
4. Οι φύλακες επίκουροι	είναι υποχρεωμένοι να συντηρούν τις δύο άλλες τάξεις.
	επωμίζονται στρατιωτικά και διοικητικά καθήκοντα.
	μεριμνούν για την ευδαιμονία ολόκληρης της πολιτείας.
5. Όταν ο κακούργος κηφήνας αναλάβει με τη βοήθεια του Δήμου την εξουσία, εγκαθιστά	τη Δημοκρατία.
	την Ολιγαρχία.
	την Τυραννίδα.

Μονάδες 10

B4.α. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιό σας καθεμία αρχαία ελληνική λέξη της στήλης Α με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. (Στη στήλη Β περισεύει μία λέξη.)

Στήλη Α	Στήλη Β
ἀφικέσθαι	ανικανοποίητος
εἶπον	αφαιρετικός
ιδεῖν	ιδέα
μεταδιδόναι	παράδοση
	ρήμα

(μονάδες 4)

B4.β. Για καθεμία από τις τρεις παρακάτω λέξεις να γράψετε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη, σε οποιαδήποτε μορφή της (πτώση, αριθμό, γένος, βαθμό, μέρος του λόγου), θα χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: «ἀγαθόν», «πόνων», «φαυλότεροι».

(μονάδες 6)

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλους Ρητορική, Α' 1-2 (έκδ. του R. Kassel)

Η σχέση ρητορικής και διαλεκτικής

Ἡ ῥητορική ἐστὶν ἀντίστροφος¹ τῇ διαλεκτικῇ· ἀμφότεραι γὰρ περὶ τοιούτων τινῶν εἰσὶν ἃ κοινὰ τρόπον τινὰ ἀπάντων ἐστὶ γνωρίζειν καὶ οὐδεμιᾶς ἐπιστήμης ἀφωρισμένης². Διὸ καὶ πάντες τρόπον τινὰ μετέχουσιν ἀμφοῖν³· πάντες γὰρ μέχρι τινὸς καὶ ἐξετάζειν καὶ ὑπέχειν λόγον καὶ ἀπολογεῖσθαι καὶ κατηγορεῖν ἐγχειροῦσιν. Τῶν μὲν οὖν πολλῶν οἱ μὲν εἰκῆ⁴ ταῦτα δρῶσιν, οἱ δὲ διὰ συνήθειαν ἀπὸ ἕξεως⁵. Ἐπεὶ δ' ἀμφοτέρως ἐνδέχεται, δηλὸν ὅτι εἴη ἂν αὐτὰ καὶ ὁδῶ⁶ ποιεῖν· δι' ὃ γὰρ ἐπιτυχάνουσιν οἱ τε διὰ συνήθειαν καὶ οἱ ἀπὸ ταυτομάτου, τὴν αἰτίαν θεωρεῖν ἐνδέχεται, τὸ δὲ τοιοῦτον ἤδη πάντες ἂν ὁμολογήσαιεν τέχνης ἔργον εἶναι.

1 ἀντίστροφος: ἀνάλογη.

2 ἀφωρισμένης: (εδώ) διακριτή.

3 ἀμφοῖν: γενική δυϊκού αριθμού

4 εἰκῆ: τυχαία, χωρίς σχέδιο.

5 ἀπὸ ἕξεως: ὡς ἀποτέλεσμα ἀσκήσης.

6 ὁδῶ: (εδώ) τρόπος, μέθοδος. του ἄμφω: και οι δύο.

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του κειμένου.

Μονάδες 20

Γ2.α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον τύπο που ζητείται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

ἀφωρισμένης : το τρίτο πρόσωπο ενικού αριθμού στην οριστική του παθητικού αορίστου

ὑπέχειν : το δεύτερο πρόσωπο ενικού αριθμού στην προστακτική του αορίστου β' στην ίδια φωνή

πολλῶν : τη δοτική πληθυντικού αριθμού του θηλυκού γένους στον υπερθετικό βαθμό

δρῶσιν : τη γενική πληθυντικού αριθμού του αρσενικού γένους της μετοχής ενεστώτα στην ίδια φωνή

(μονάδες 4)

Γ2.β. «τὸ δὲ τοιοῦτον ἤδη πάντες ἂν ὁμολογήσαιεν τέχνης ἔργον εἶναι»: Να μεταφέρετε όλους τους κλιτούς τύπους της πρότασης στον άλλον αριθμό.

(μονάδες 6)

Μονάδες 10

Γ3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω τύπους: **τῇ διαλεκτικῇ, ἐξετάζειν, θεωρεῖν, ἔργον.**

(μονάδες 4)

Γ3.β. «Ἐπεὶ δ' ἀμφοτέρως ἐνδέχεται»: Να αναγνωρίσετε το εἶδος της πρότασης (μονάδα 1) και να αιτιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς της (μονάδα 1).

(μονάδες 2)

Γ3.γ. «Τῶν μὲν πολλῶν οἱ μὲν εἰκῇ ταῦτα δρῶσιν, οἱ δὲ διὰ συνήθειαν ἀπὸ ἕξεως»: Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους υπογραμμισμένους ὀρους.

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτωνος Πολιτεία 519c-520a

A. Καθήκον, λοιπόν, δικό μας, είπα εγώ, που είμαστε ιδρυτές της πόλης, είναι να εξαναγκάσουμε τις άριστες φύσεις (τα εξαιρετικά πνεύματα) να φθάσουν στη μάθηση που προηγουμένως παραδεχθήκαμε ότι είναι η ανώτερη, δηλαδή να δούνε το αγαθό και να ανέβουν εκείνη την ανηφορική οδό και όταν, αφού ανεβούν, δουν σε ικανοποιητικό βαθμό, να μην τους επιτρέπουμε αυτό που τώρα είναι επιτρεπτό. Και ποιο είναι αυτό; Το να μένουν συνεχώς εκεί, είπα εγώ, και να μη θέλουν να κατεβαίνουν πάλι κοντά σ' εκείνους τους δεσμώτες ούτε να συμμετέχουν στους κόπους και στις τιμές που έχουν καθιερώσει εκείνοι, είτε είναι ταπεινότερες είτε είναι σημαντικότερες. Μα πώς, είπε, θα τους αδικήσουμε και θα τους κάνουμε να ζουν χειρότερα, αν και είναι δυνατό σε αυτούς να ζουν καλύτερα;

B1. Κατά τον Πλάτωνα η ιδέα του αγαθού είναι η υπέρτατη των ιδεών, αποτελεί «μέγιστον μάθημα». Στην Πολιτεία το Ἄγαθόν υψώνεται σε οντολογική αρχή και τοποθετείται στην κορυφή του συστήματος ιδεών. Στην εποχή του Πλάτωνα, το «αγαθόν» αποτελούσε μία έννοια σκοτεινή και ερεβώδη, καθώς παραδίδεται ένας δούλος να αναφέρει στον αφέντη του: «ἤττον οἶδα τοῦτ' ἐγώ, ᾧ δέσποτ', ἢ τὸ Πλάτωνος ἀγαθόν». (Μιλᾷ προφανῶς κάποιος δούλος και λέγει στον κύριό του: αυτό το πράγμα το γνωρίζω λιγότερο από ό,τι γνωρίζω το Ἄγαθόν του Πλάτωνα, δηλαδή το σκοτεινό αυτό φιλοσόφημα).

Το Ἄγαθόν όχι μόνο είναι νοητό, αλλά καθιστά και τις ιδέες νοητές, προσδίδοντάς τους το εἶναι και την ἀλήθεια. Η ιδέα του Αγαθού είναι ο ἔσχατος λόγος του εἶναι, της γνώσης και της αλήθειας και γι' αυτό, σε σχέση με τον υπερβατικό χαρακτήρα που έχουν οι ιδέες απέναντι στα αισθητά, είναι καθαρή υπέρβαση, το Ἄγαθόν είναι το ἐπέκεινα τῆς οὐσίας.

Ο ίδιος ο Πλάτων το ορίζει ως το τέρμα στο οποίο τείνει το παν, όχι μόνο οι ανθρώπινες πράξεις αλλά και η γένεση και η φθορά, ως α) το εἶναι και ό,τι διατηρεί το εἶναι, ως β) την τάξη, τον κόσμο και την ενότητα που διαπερνά και συνέχει την πολλαπλότητα και ως γ) ό,τι παρέχει την αλήθεια και την επιστήμη. Η έκφραση «αὐτό

τό αγαθόν» φαίνεται να δηλώνει την ύψιστη αρχή και την πηγή του όντος και της γνώσης.

Από την ιδέα του Αγαθού απορρέουν όλα τα αγαθά. Η ύψιστη αυτή ιδέα εξουσιάζει το νοητό κόσμο και αποτελεί τον αλάνθαστο οδηγό για όποιον επιθυμεί να ενεργεί με σωφροσύνη. Είναι η αιτία κάθε ορθότητας και ωραιότητας σε όλα τα όντα, γιατί αυτή η ιδέα δημιούργησε το φως στον ορατό κόσμο, ενώ ταυτόχρονα εξουσιάζει το νοητό κόσμο και παρέχει το νου και την αλήθεια σε όποιον θέλει να είναι συνετός και να πορεύεται σωστά στη ζωή.

Από τις ερμηνείες, τέλος, που βρίσκουμε στην ίδια την Πολιτεία μπορεί να οριστεί ως «αυτό που χορηγεί στα νοητά όντα την αλήθεια και στην ψυχή τη δύναμη να τα αναγνωρίζει ... είναι η αιτία της επιστήμης και της αλήθειας» (508 ε).

Για να χαρακτηρίσει ο Πλάτων το 'Αγαθόν και την πορεία προς αυτό για την προσέγγισή του χρησιμοποιεί λέξεις που ταυτόχρονα αποκαλύπτουν στοιχεία για την ίδια τη φύση του.

Συγκεκριμένα οι λέξεις μέγιστον μάθημα δηλώνουν ότι το 'Αγαθόν είναι η υπέρτατη αξία, η υπέρτατη των ιδεών. Οι ρηματικοί τύποι ἀφικέσθαι, ιδεῖν, ἴδωσι, δηλώνουν ότι η θέαση του αγαθού είναι εφικτή, ότι το 'Αγαθόν είναι προσεγγίσιμο.

Τέλος οι λέξεις ἀναβῆναι, ἀνάβασιν, ἀναβάντες, κάνουν φανερό ότι η πορεία προς το 'Αγαθόν, η προσπάθεια για την κατάκτησή του είναι επίπονη και δύσκολη· είναι μια πορεία ανηφορική με πολλά εμπόδια.

B2.α) Στο πρωτότυπο κείμενο παρουσιάζονται δύο διαφορετικές θεωρίες περί δικαίου, του Γλαύκωνα και του Σωκράτη. Ο Γλαύκωνας κατ' αρχάς, ως φερέφωνο της αριστοκρατικής ηθικής, θεωρεί άδικη την προηγηθείσα προτεινόμενη λύση του Σωκράτη περί εξαναγκασμού των φιλοσόφων να αναλάβουν την ηγεσία της πόλης. Ο Γλαύκωνας λοιπόν θεωρεί άδικη τη λύση του Σωκράτη, εφόσον με τη λύση αυτή οι φιλόσοφοι θα αναγκαστούν να ζήσουν χειρότερα μολονότι είναι δυνατόν σε αυτούς να ζήσουν ευτυχισμένοι και με τον τρόπο που οι ίδιοι έχουν επιλέξει και επιθυμούν. Γίνεται αντιληπτό επομένως ότι ο Γλαύκωνας προσεγγίζει το δίκαιο ατομοκεντρικά και κυρίως σύμφωνα με την κοινωνική ομάδα στην οποία ο καθένας ανήκει, θεωρώντας ουσιαστικά ότι δεν υπάρχει μία καθολική σκοπιμότητα της δικαιοσύνης. Ταυτόχρονα, μέσω των λεγομένων του γίνεται κατανοητό ότι ο Γλαύκωνας δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα στην άγραφη διάσταση της δικαιοσύνης, εφόσον αυτό το οποίο στην ουσία θεωρεί άδικο είναι ο εξαναγκασμός των φιλοσόφων και η καταπάτηση της προσωπικής τους επιθυμίας να μην εμπλακούν άμεσα με την πολιτική. Στον αντίποδα της άποψης του Γλαύκωνα βρίσκεται αυτή του Σωκράτη. Ο Σωκράτης λοιπόν προσεγγίζει το δίκαιο από την πλευρά του συνόλου και όχι μιας οποιασδήποτε κοινωνικής ομάδας, δηλώνοντας ότι το μέλημα του νόμου δεν είναι η ευτυχία μίας κοινωνικής ομάδας αλλά η ευτυχία του συνόλου. Επιπλέον με την αναφορά στην έννοια του νόμου, φαίνεται ότι εστιάζει το ενδιαφέρον του κυρίως στη γραπτή μορφή της δικαιοσύνης.

β) Προκειμένου επομένως να ενισχύσει την άποψή του αυτή προβαίνει σε μία λεπτομερέστερη αναφορά του στη λειτουργία του νόμου. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του Σωκράτη ο νόμος επιτελεί μία τριπλή λειτουργία μέσω της οποίας οριοθετούνται αφενός οι σχέσεις των πολιτών μεταξύ τους αλλά αφετέρου και οι σχέσεις των πολιτών

με το κράτος. Η τριπλή αυτή λειτουργία του νόμου συνίσταται στα ακόλουθα: α) ο νόμος ενώνει τους πολίτες αρμονικά τόσο με την πειθώ όσο και με τη βία, είτε υπακούνε όλοι ανεξαιρέτως δηλαδή οι πολίτες σε αυτόν είτε δεν υπακούνε, οπότε στην περίπτωση αυτή επέρχεται η επιβολή των αντίστοιχων ποινών. Αξίζει να σημειωθεί ότι η βία αφορά τον «ἄπειρον παιδείας ὄχλον». Η αρμονική αυτή συνένωση των πολιτών επιτυγχάνεται κυρίως μέσω της αρχής της ισονομίας, σύμφωνα με την οποία όλοι οι πολίτες αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο ανεξάρτητα από την κοινωνική τάξη στην οποία ανήκουν, β) ο νόμος δίνει τη δυνατότητα σε όλους ανεξαιρέτως τους πολίτες να συνεισφέρουν στο κοινό καλό, πράγμα το οποίο επιτυγχάνεται κατά κύριο λόγο μέσω του επαγγέλματος που ο καθένας ασκεί. Σύμφωνα με τον Πλάτωνα η πόλη οικίζεται επειδή κανείς δεν είναι αυτάρκης παρά «πολλῶν ἐνδεής». Ο καταμερισμός λοιπόν της εργασίας προσπορίζει οικονομικά οφέλη σε όλους τους πολίτες και γ) ο νόμος περιορίζει τον κάθε άνθρωπο ξεχωριστά μη επιτρέποντάς του να κάνει ό,τι επιθυμεί, πράγμα το οποίο επιβεβαιώνει ότι ο νόμος αυτό που προτάσσει είναι η συνοχή του συνόλου της πόλης και όχι η ευδαιμονία μίας μερίδας των πολιτών. Αξιοσημείωτη είναι επίσης στο πρωτότυπο κείμενο η προσωποποίηση του νόμου, στοιχείο που φαίνεται μέσα από τη χρήση όλων των ρηματικών τύπων του κειμένου που έχουν ως υποκείμενό τους τη λέξη «νόμος» (αντιπροσωπευτικότερο παράδειγμα ως προς αυτό είναι η χρήση του ρήματος «μηχανάται».)

B3.

1. - Κέφαλο
2. - τον χορό.
3. - εκδιώχθηκε κακήν κακώς από το νησί.
4. - επωμίζονται στρατιωτικά και διοικητικά καθήκοντα.
5. - την Τυραννίδα.

B4.α) ἀφικέσθαι → ανικανοποίητος

εἶπον → ρήμα

ἰδεῖν → ιδέα

μεταδιδόναι → παράδοση

- β) - Συνηθέστατο φαινόμενο στη ζωή κάθε ανθρώπου είναι ο στόχος του για την απόκτηση υλικών αγαθών.
- Οποιαδήποτε χειρουργική επέμβαση ακολουθείται συνήθως από σωματικούς πόνους ως φυσική αντίδραση του οργανισμού.
 - Κατά τον Πλάτωνα όλα τα πολιτεύματα της εποχής του θεωρούνται φαύλα, γιατί κανένα δεν αποσκοπούσε στο συλλογικό συμφέρον.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλους Ρητορική, Α' 1-2 (έκδ. του R. Kassel)

Η σχέση ρητορικής και διαλεκτικής

Γ1. Η ρητορική είναι ανάλογη με τη διαλεκτική. Γιατί και οι δύο σχετίζονται με κάποια τέτοιου είδους θέματα, τα οποία τρόπον τινά μπορούν με κοινό τρόπο να γίνουν αντικείμενο γνώσης απ' όλους ανεξαιρέτως (τους ανθρώπους), χωρίς να είναι διακριτή καμία επιστήμη. Γι' αυτό και όλοι σχεδόν κατά κάποιον τρόπο μετέχουν και στις δύο. Γιατί όλοι σχεδόν ως ένα σημείο επιχειρούν και να κρίνουν και να επιχειρηματολογούν και να υπερασπίζονται τους εαυτούς τους και να διατυπώνουν κατηγορίες. Από την πλειοψηφία (των ανθρώπων), λοιπόν, άλλοι κάνουν αυτά χωρίς σχέδιο, άλλοι εξαιτίας της συνήθειας ως αποτέλεσμα άσκησης. Από τη στιγμή, όμως, που είναι δυνατοί και οι δύο αυτοί τρόποι, είναι φανερό ότι θα ήταν δυνατόν να πράξει κάποιος αυτά και με την εφαρμογή μιας μεθόδου. Γιατί είναι δυνατόν να παρατηρήσουμε το λόγο για τον οποίον άλλοι κατορθώνουν κάτι και εξαιτίας της συνήθειας και με φυσικό τρόπο, από την άλλη όλοι σχεδόν πια μπορούν να παραδεχθούν ότι μία τέτοια έρευνα είναι αντικείμενο της τέχνης.

Γ2.α.

ἀφωρισμένης	: ἀφωρίσθη
ὑπέχειν	: ὑπόσχεις
πολλῶν	: ταῖς πλείσταις
δρῶσιν	: τῶν δρώντων

Γ2.β. «τὸ δὲ τοιοῦτον ἤδη πάντες ἂν ὁμολογήσαιεν τέχνης ἔργον εἶναι»: τὰ δέ τοιαῦτα ἤδη πᾶς ἂν ὁμολογήσαι/ὁμολογήσειε(ν) τεχνῶν ἔργα εἶναι.

Γ3.α. τῆ διαλεκτικῆ: Δοτική αντικειμενική στο «ἀντίστροφος».

ἐξετάζειν: Αντικείμενο στο «ἐγχειροῦσιν» / τελικό απαρέμφατο.

θεωρεῖν: Ὑποκείμενο στο «ἐνδέχεται» / τελικό απαρέμφατο.

ἔργον: Κατηγορούμενο στο «τό τοιοῦτον» μέσω του συνδυαστικού «εἶναι».

Γ3.β. «Ἐπεὶ δ' ἀμφοτέρως ἐνδέχεται»: Εἶδος: Δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, στην οποία λανθάνει η έννοια του χρόνου.

Εκφορά: Εκφέρεται με οριστική «ἐνδέχεται», γιατί δηλώνει κάτι πραγματικό.

Γ3.γ. «Τῶν μὲν πολλῶν»: Γενική διαιρετική στο «οἱ μὲν»

«εἰκῆ»: Δοτικοφανές επίρρημα του τρόπου στο ρήμα «δρῶσιν».

«ταῦτα»: Σύστοιχο αντικείμενο στο ρήμα «δρῶσιν».

«διὰ συνήθειαν»: Εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο ρήμα «δρῶσιν».

ΚΡΙΤΙΚΗ

Το διδαγμένο κείμενο είναι απόσπασμα από το έργο «Πολιτεία» Πλάτωνα. Το συγκεκριμένο απόσπασμα δεν παρουσιάζει μεταφραστικές δυσκολίες, ήταν αναμενόμενο καθώς το συγκεκριμένο έργο έχει να εξεταστεί από το 2011. Οι ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι διατυπωμένες με σαφήνεια, δεν εμφανίζουν δυσκολίες και αφορούν σε έννοιες οι οποίες είναι χαρακτηριστικές της πλατωνικής φιλοσοφίας. Αξιοσημείωτο είναι ότι η ερώτηση εισαγωγής με τη μορφή πολλαπλών επιλογών (multiple choice) απαιτούσε όχι μόνον αποστήθιση της εισαγωγής αλλά και την εις βάθος κατανόησή της. Οι λεξιλογικές παρατηρήσεις δεν εμφανίζουν ιδιαίτερη δυσκολία.

Το αδίδακτο είναι απόσπασμα από το έργο «Ρητορική» του Αριστοτέλη και εξετάζει τη σχέση μεταξύ ρητορικής και διαλεκτικής. Για πρώτη φορά δόθηκαν για ερμηνεία έξι λέξεις, ενώ χαρακτηριστική είναι η χρήση δυϊκού αριθμού. Οι γραμματικές και συντακτικές παρατηρήσεις είναι απλοϊκές. Χαρακτηριστικό είναι ότι για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά δεν εξετάζονται θέματα πρώτης γραμμής, όπως ο πλάγιος λόγος, οι υποθετικοί λόγοι, καθώς φαίνεται ότι απώτερος στόχος του υπουργείου είναι ο μαθητής να προσεγγίσει νοηματικά το περιεχόμενο του κειμένου και να αντιληφθεί ερμηνευτικά τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στη ρητορική και τη διαλεκτική μέθοδο.

ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΗΡΑΚΛΗΣ

**ΚΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡ. – ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Β. – ΚΑΛΟΛΙΜΝΙΩΤΗ Κ. –
ΚΑΡΑΚΙΡΙΣΙΔΗΣ Γ. – ΛΟΓΟΘΕΤΗ Σ. – ΡΙΖΟΣ Β. – ΤΖΙΤΖΗΣ Γ. – ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ Δ.**